

* Jordbruksoppgjøret

Årets pott til investeringsstøtte er alt **brukt opp** fleire stader. Bønder må utsetje byggjeprojekt. Fagfolk kallar behovet utømmeleg.

Går tomme for støtte til investeringar

I ei rekkje område på Austlandet og på Jæren er pengane som er set av til investeringsstøtte i jordbruket for 2015 alt brukt opp. Mange bønder med planar om å byggje nye fjøs, må dermed setje utbygginga på vent. Det skapar fleire praktiske utfordringar for både bønder og entreprenørar.

Leiar Lars Petter Bartnes i Norges Bondelag vedgår at det ikkje er ein god situasjon.

– For den som står midt oppi det, er det ingen god situasjon. Investeringane er gjerne planlagt over lang tid. Eg vil derimot tru og håpe at dei fleste vil prøve igjen neste år. Vi treng investeringar på eit bra nivå for å auke matproduksjonen, seier Bartnes.

Fjerna støttetak

Blant fylka som i praksis alt har tømt kassa for investeringsstøtte for i år er ifølgje Innovasjon Norge både Oppland, Hedmark, Oslo og Akershus. I tillegg skal det vere så godt som tomt i Østfold og i fleire andre regionar som Jæren.

– Fleire fylke og regionar vil

kome etter og vere tomme før sommaren. Vi merkar at interessa for å søkje om investeringsstøtte er stor, seier sektoransvarleg for landbruk i Innovasjon Norge, Kjell Bruvoll.

I jordbruksoppgjøret i fjor blei makssetsen for støtte fjerna. Det opnar ifølgje Bruvoll for meir pengar til kvart utbyggingsprosjekt, noko han reknar med er ein grunn til at potten til investeringar blir raskare brukt opp i mange område. Det låge rentenivået reknar han òg med spelar inn.

– Låg rente dempar risikoen. Det blir òg mogleg å binde renta på eit lågt nivå. Det er heilt sikkert ein av faktorane som bidreg til interesse for å investere, seier Bruvoll, som seier det er vanskeleg å anslå om interessa er større i år enn før.

Krev meir til investeringar

Investeringsbehovet i landbruket er i fleire rundar rekna til mangfaldige milliardar kroner. Kravet om lausdrift for alle mjølkekyr før 2024 er aleine venta å kunne koste over 13 milliardar kroner. Bruvoll seier det er svært vanskeleg å rekne ut kor stort behovet samla eigentleg er. Sjølv tilrår dei at investeringsstøtta bør aukast nær 50 millionar kroner i år.

– Investeringsbehovet er stort, men det er svært vanskeleg å rekne ut kor stort behovet er objektivt sett. Det blir mest som i hel-sevesenet. Behovet er nær utømmeleg. Sjølv om behovet skulle tilseie milliardvekst i støtta, så ser vi det som urealistisk å foreslå det, seier Bruvoll.

I kravet til jordbruksoppgjøret tek bondeorganisasjonane til orde for å setje av 20 millionar kroner meir til investeringsstøtte enn i fjor. Det er under halvdel av det Innovasjon Norge vil ha.

Fakta

Investeringsstøtte

* 528 mill. kr går til investeringar og bedriftsutvikling i landbruket for 2015, såkalla fylkesvise BU-midlar.

* Pengane blir fordelt fylkesvis. Ordninga blir administrert av Innovasjon Norge. Villkåra for tildeling blir set i samarbeid med næringsorganisasjonane i dei enkelte fylka.

* I kravet til jordbruksoppgjøret tek bondelaga til orde for å auke potten med 20 mill. kr. Innovasjon Norge har spelt inn 50 mill. kr i auke.

– Er det nok til å dekke behovet og innfri velferdskrava?

– Det er gode tal som underbyggjer behovet for auka investeringar. Skal vi klare utvikle landbruket på ein berekraftig måte, så treng vi meir investeringsstøtte. I kravet vårt må vi derimot prioritere. Når ramma ikkje er større, så meiner vi det er rett å bruke ein større del av pengane på å stimulere til auka produksjon og arealbruk, seier Bartnes.

Meir til mindre prosjekt

I bondekravet blir det òg lagt opp til å vri meir av pengane til investeringsstøtte til små- og mellomstore utbyggingar. Det blir foreslått ein trappetrinnsmodell med 45 prosent støtte opp til ein million, 35 prosent støtte frå ein til to millionar, 20 prosent støtte frå to til ti millionar kroner og 10 prosent støtte for beløp over ti millionar kroner.

– Vi vil stimulere til investeringar på små og mellomstore bruk tilpassa arealgrunnlaget. Det beste er ikkje alltid å byggje nytt, men òg stimulere til utviding, ombygging og tilpassing, seier han.

BJARNE BEKKHEIEN AASE
bjarne.aase@nationen.no

Dilemma: Arne Berge har planane for nytt fjøs klar, men sidan investeringspotten

– Må leggje fjøspla

Gamlefjøset er fullt og planane om nytt fjøs er klare, men Arne Berge har fått beskjed om at det ikkje er vits i å søke om investeringsstøtte sidan potten er tom.

TIME. – Eg var i full gang med å hente inn pristilbod då eg fekk beskjeden. Det var som å få seg ein på nasen, seier Arne Berge.

Mjølkebonden har nyleg fått beskjed om at årets pott til investeringsstøtte til bønder på Jæren alt er brukt opp og at søknaden hans derfor vil bli returnert utan svar. Og han er ikkje aleine. Berge, som er leiar i Time bondelag, seier mange er frustrerte.

– Mange har alt henta inn pri-sar frå entreprenørar og er klar til å setje spada i jorda, men nå stoppar alt opp. Skal ein vere kvalifisert til støtte, så kan vi ikkje begynne å grave ein gong. Bønder får dermed valet mellom å leggje fjøsplanane på hylla eller byggje utan støtte, seier Berge.

Planlagt i årevis

Sjølv har han planane klare om å

INVESTERINGAR

«Skal vi klare utvikle landbruket på ein berekraftig måte, så treng vi meir investeringsstøtte.»

LARS PETTER BARTNES
LEIAR I BONDELAGET

- Leit for dei det gjeld

Innovasjon Norge beklagar at bygginga stoppar, men seier det er opp til andre om systemet skal endrast.

Innovasjon Norge seier saksbehandlinga må følgje dei årlege budsjettløyvingane.

- Kvifor må alt stoppe opp når kassa er tom?

- Bøndene skal ikkje ha begynt å byggje når dei søker. At nokon må utsetje er leit for dei det gjeld, men slik har det alltid vore, seier sektoransvarleg Kjell Bruvoll, som seier støtta må vurderast som utløysande om bonden skal få støtte.

Det er i år set av rundt 40 millionar kroner til investeringsstøtte i Rogaland, som har mål om at 70 prosent skal gå til andre delar av fylket enn Jæren. Medan dei 12 millionane til Jæren er brukt opp, står mykje av potten til resten av fylket ubrukt. Ifølgje Innovasjon Norge kan Jæren kan få meir av potten seinare, om det er for få søknader elles.

- Dei siste sju åra har det ikkje vore stopp før mot slutten av året, så situasjonen er ny for oss, seier seniorrådgjevar Karin Hansen Nærland.

Ho seier det er streng prioritering sidan potten er liten. Mesteparten går til store kufjøs, som kan få rundt 10 prosent i støtte. Alle prosjekt skal behandlast individuelt. Vilåret er at prosjektet er lønsamt og at tilskotet er utløysande.

Fylkesdirektør Marit Karlsten Brandal seier Innovasjon Norge ikkje kan løye pengar utover det budsjetterte.

- Kva med å behandle sakene nå og betale seinare?

- Vi kan ikkje løye pengar vi ikkje veit kjem. Det kunne skapt ein vanskeleg runddans. Kriteria kan endre seg frå år til år og det ville heller ikkje vore bra for nye bønder om kassa var tom for mange år, seier ho.

- Kvifor er det ikkje eit fast støttebeløp per bås plass?

- I dag er det individuell behandling. Støttebeløpet varierer og lokalt. Ingen tilfelle er like. Om faste sjablongbeløp er meir rettferdig må andre vurdere. I tilfelle treng ikkje vi vere inne i bilete i det heile, seier ho.

FOTO: BJARNE BEKKHEIMEN AASE

Variasjon: Kvar utbygging skal i dag vurderast individuelt.

for hans del av landet er brukt opp får han valet mellom å byggje utan støtte eller leggje planane på is.

FOTO: MARTIN BERGE

lar på hylla eller byggje utan støtte

byggje nytt lausdriftsfjøs for 5,5 millionar kroner. Båsfjøset frå 1971 tilfredsstiller ikkje krava som trer i kraft om litt over åtte år. Berge har i lang tid planlagt utbygginga og for å få økonomi i utbygginga må han utvide produksjonen kraftig. Han har kjøpt opp ein nabogard og sjølv dyrka opp 170 nye mål med jord. Då han overtok i 2002 var garden på 124 mål dyrka jord og 130.000 liter mjølk i kvote. Etter gradvis opptrapping er kvoten i dag rett under 200.000 liter. I fjøset står nær 30 kyr og fullt påsett med stutar.

- Dyretalet er auka opp med tanke på å byggje nytt fjøs, for det

er dyrt å kjøpe inn kyr. Både fjøset og gjødselkapasiteten er sprengt, så eg skulle helst starta bygginga fort, men nå veit eg ikkje kva eg skal gjere, seier Berge.

Om han begynner å byggje i tråd med planane, mister han sjansen til å få støtte. Ifølgje

FJØSPLANAR
«Å skrinleggje utbygginga er siste utveg, men utan støtte kan det bli aktuelt.»

ARNE BERGE, MJØLKE- OG SAUEBONDE
I TIME

Berge dreier det seg truleg om 500.000 til 800.000 kroner i støtte.

- Å skrinleggje utbygginga er siste utveg, men utan støtte kan det bli aktuelt. Eg må anten byggje nytt utan støtte eller redusere produksjonen. Begge delar blir feil etter mitt vit, seier Berge.

Må byggje større enn ønska
Berge skulle gjerne sett at søknaden blei behandla nå, sjølv om det er tomt for pengar.

- Eg kan gjerne vente to år på pengane, viss eg veit dei kjem. Systemet må endrast. Ein bør få halde gang på det og unngå at alt stoppar opp. Det blir ulik

behandling. Nokre får, andre ikkje. Tidspunktet avgjer, seier han.

Han vil byggje 56 bås plassar. Helst skulle han ønskt det var nok med 300.000 liter i kvote. Då kunne han hatt resten til stutar, men løsemnda er for svak.

- Innteninga blir 200.000 kroner betre med 400.000 liter i kvote. Det gir langt betre utnytting av mjølkeroboten, seier han.

Berge seier det er bra om det blir meir støtte til mindre utbyggingar, men prosjekt til under fem millionar har han lite tru på.

- Berre roboten kostar jo 1,2 til 1,3 millionar, seier han.